

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

2 februari 2009

ONTWERP VAN BIJZONDER DECREET

**tot inrichting van de Vlaamse autonome hogeschool Hogere Zeevaartschool
en tot overdracht van de inrichtende macht van het hoger zeevaartonderwijs
van de Vlaamse Gemeenschap**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door de heer Ludwig Caluwé en mevrouw Anissa Tamsamani**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, de heer Leo Pieters;

de heer Paul Delva, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de dames Stern Demeulenaere, Laurence Libert, de heer Hans Schoofs;

de heer Dirk De Cock, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heren Ludwig Caluwé, Jos De Meyer, mevrouw Vera Jans, de heer Luc Martens;

de heer Karlos Callens, de dames Margriet Hermans, Fientje Moerman;

de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;

de heer Kris Van Dijk.

Zie:

2017 (2008-2009)

– Nr. 1: Ontwerp van decreet

Zie ook:

2016 (2008-2009)

– Nr. 1: Ontwerp van decreet

– Nr. 2: Verslag

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie behandelde op 22 en 29 januari 2009 het ontwerp van bijzonder decreet tot inrichting van de Vlaamse autonome hogeschool Hogere Zeevaartschool en tot overdracht van de inrichtende macht van het hoger zeevaartonderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Het werd samen besproken met het ontwerp van decreet betreffende de Hogere Zeevaartschool (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 2016/1*).

1. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

1.1. Algemeen

Minister *Frank Vandenbroucke* stelt dat de Hogere Zeevaartschool een unicum is. In de eerste plaats omdat zij vandaag de voor Vlaanderen en België unieke academisch gerichte bachelor- en masteropleiding in de nautische wetenschappen en de eveneens unieke professioneel gerichte bacheloropleiding in de scheepswerktuigkunde organiseert. Een tweede bijzonderheid is dat zij het zeevaartonderwijs zowel in het Nederlands als in het Frans aanbiedt. Een derde bijzonderheid is haar statuut. De Hogere Zeevaartschool ressorteert als enige hogeronderwijsinstelling tot op vandaag nog steeds onder de rechtstreekse voogdij van de Vlaamse Gemeenschap.

Het is volgens de minister evenwel noodzakelijk om het huidige statuut van de Hogere Zeevaartschool te wijzigen om de instelling beter te wapenen om de uitdagingen van het hoger onderwijs aan te gaan. De hogeronderwijswereld kenmerkt zich momenteel immers door een harmonisering van de regelgeving voor het gehele hoger onderwijs, het streven naar een vereenvoudiging van die regelgeving en het verlenen van een grotere autonomie aan de instellingen. Dit moet de instellingen toelaten om zich optimaal te positioneren in de Europese en mondiale Hoger Onderwijs Ruimte. Dit zou in het bijzonder ook moeten gelden voor de Hogere Zeevaartschool, die immers bij uitstek in een internationale context opereert.

Het huidige statuut biedt de Hogere Zeevaartschool evenwel te weinig ruimte om zich steeds voluit en op eigen kracht te kunnen positioneren ten aanzien van internationale ontwikkelingen, of het nu gaat om ontwikkelingen in de heel aparte maritieme wereld dan wel om ontwikkelingen in de onderwijswereld. Het huidige statuut plaatst de Hogere Zeevaartschool daarnaast ook in een aparte situatie ten aanzien van

haar partners in de eigen Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA). Dat zou de samenwerking kunnen bemoeilijken op het vlak van de academisering van het academisch gerichte onderwijs – een proces dat momenteel volop aan de gang is.

Daarom werd besloten om naar het voorbeeld van de Vlaamse autonome hogescholen de voogdij van de Vlaamse overheid over de Hogere Zeevaartschool op te heffen. Een aangepast statuut, met een andere beheersstructuur en een ruimere autonomie, kan de nationale en internationale positie van de Hogere Zeevaartschool in het maritiem onderwijs immers alleen maar versterken.

1.2. Ontwerp van bijzonder decreet

De overdracht van de inrichtende macht dient volgens artikel 24, §2, van de Grondwet bij bijzonder decreet te gebeuren. Dat gebeurt met het voorliggende ontwerp van bijzonder decreet. Het regelt zowel de overdracht van de inrichtende macht van het hoger zeevaartonderwijs door de Vlaamse Gemeenschap als het nieuwe statuut van de Hogere Zeevaartschool, die een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid wordt naar het voorbeeld van de Vlaamse autonome hogescholen. De keuze voor een zelfstandige hogeschool die onder eigen vlag vaart en dus niet wordt ondergebracht in een groter geheel, is geïnspireerd door de bekommernis om de (internationale) herkenbaarheid en uitstraling van de toch wel zeer specifieke maritieme opleidingen maximaal te waarborgen.

De beperkte schaalgrootte van de Hogere Zeevaartschool rechtvaardigt dan weer de keuze voor een enigszins afgeslankte vorm van de typische structuur van de Vlaamse autonome hogescholen op het vlak van de bestuursorganen en hun samenstelling. Voor de Hogere Zeevaartschool wordt niet voorzien in departementen en dus ook niet in departementsraden. Om toch de inspraak inzake onderwijs en onderzoek te garanderen, wordt een academische raad op hogeschoolniveau gecreëerd. Dat is het model dat ook de vrije hogescholen hanteren. De overige bestuursorganen en hun bevoegdheden zijn quasi identiek aan die van de andere autonome hogescholen, zij het dat zij in hun samenstelling op maat van de Hogere Zeevaartschool zijn gemaakt en dus iets minder uitgebreid zijn.

Voor het overige werd erover gewaakt om waar mogelijk de bepalingen over te nemen van het bijzonder decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse autonome hogescholen. Enkel waar voor de Hogere Zeevaartschool een (licht) afwijkende bepaling te verkiezen valt, is deze als eigenstandige bepaling

uitgeschreven. In de memorie van toelichting werd dat telkens geëindigd en verantwoord.

1.3. Ontwerp van decreet

De sterkere integratie van de Hogere Zeevaartschool in het Vlaamse hogescholenlandschap vergt naast de overdracht van de inrichtende macht ook bepalingen inzake de financiering en het personeel. Deze aangelegenheden kunnen in een gewoon decreet geregeld worden. Dit neemt niet weg dat het ontwerp van bijzonder decreet en het ontwerp van decreet conceptueel één geheel vormen.

Het gewoon ontwerp van decreet regelt meer bepaald een aantal overgangsbepalingen voor het personeel, alsook een aantal wijzigings- en opheffingsbepalingen. Onder andere het vorige decreet van 9 juni 1998 betreffende de Hogere Zeevaartschool wordt met dit decreet opgeheven. Tegelijk zorgt dit decreet voor een ruimere integratie van de Hogere Zeevaartschool in de algemeen geldende regelgeving voor het hoger onderwijs.

Voor de financiering is daarentegen nog in een aparte regeling voorzien. Dat is het gevolg van de bewuste keuze om van de Hogere Zeevaartschool toch een zelfstandige hogeschool te maken, ondanks haar beperkte omvang. Net die beperkte omvang noodzaakt tot het uitwerken van een afzonderlijke regeling voor de financiering; met toepassing van de algemene regeling voor de financiering van het hoger onderwijs zou de Hogere Zeevaartschool in financiële termen immers nauwelijks of niet levensvatbaar blijken als zelfstandige hogeschool.

Een eigen regeling van de financiering is ook aangewezen gezien de stringente internationale opleidingscriteria. Die internationale opleidingscriteria verplichten onder andere tot de organisatie van stages op zee op gespecialiseerde opleidingsschepen, de aankoop en het onderhoud van gesofisticeerde en bijgevolg ook zeer dure apparatuur als simulatoren, het gebruik van labo's, het verwerven van internationaal erkende certificaten en licenties voor zowel het personeel als de opleidingsinfrastructuur en dergelijke. Bovendien moet de Hogere Zeevaartschool haar opleidingen zowel in het Nederlands als in het Frans organiseren. De minister zal op dat laatste verderop terugkomen.

Het spreekt volgens de minister voor zich dat al deze elementen in ruime mate de kostprijs van deze opleidingen beïnvloeden. Naar zijn mening verantwoordt dit een afzonderlijke regeling voor de financiering. Waar mogelijk, werd wel teruggegrepen naar analoge mechanismes als bij het reguliere financieringsmodel van het hoger onderwijs.

1.4. Samenwerkingsakkoord

De minister stelde eerder al dat de Hogere Zeevaartschool opleidingen parallel in het Nederlands én in het Frans organiseert. Dat is uiteraard een erfenis uit het verleden. Bij de defederalisering van het zeevaartonderwijs – dat iets later is overgekomen dan het 'gewone' hoger onderwijs – heeft de Vlaamse overheid het tweetalige karakter van het hoger zeevaartonderwijs overgenomen. Ze heeft daar toen trouwens ook alle middelen van de federale overheid voor gekregen. Dat lijkt volgens de minister een zeer verstandige beslissing geweest te zijn.

Op het eerste zicht lijkt er wel een juridische angel te zijn: aan die overheveling had de bijzondere wetgever immers de voorwaarde gekoppeld dat de Vlaamse en de Franse Gemeenschap een samenwerkingsakkoord over de Hogere Zeevaartschool zouden sluiten, precies vanuit de bezorgdheid om het behoud van het tweetalige karakter te garanderen. Hoewel daar in het verleden vanuit de Vlaamse overheid wel een paar pogingen toe geweest zijn, is er tot op heden geen samenwerkingsakkoord. Bij ieder decreetgevend initiatief met betrekking tot de Hogere Zeevaartschool, en dus zeker ook in dit geval, maakt de Raad van State daar dan ook telkens een opmerking over. De Raad stelt dat wij op grond van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen verplicht zijn om eerst een samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap te sluiten vooraleer we aan de regelgeving met betrekking tot het zeevaartonderwijs ook maar iets kunnen veranderen.

In het verleden heeft de Vlaamse Gemeenschap echter altijd een ander standpunt gehuldigd, en de minister doet dat ook nu. Op grond van artikel 127, §1, eerste lid, 2°, van de Grondwet beschikt de Vlaamse Gemeenschap immers over de volheid van bevoegdheid tot het regelen van het onderwijs in de ruimste zin van het woord, behalve voor de uitdrukkelijk vermelde uitzonderingen. Het zeevaartonderwijs is onderwijs in de ruimste zin van het woord en valt duidelijk niet onder die uitzonderingen, wat de Raad van State overigens expliciet bevestigt. De minister ziet dan ook niet goed in hoe de Vlaamse overheid verplicht kan worden tot het sluiten van een samenwerkingsakkoord vooraleer ze haar bevoegdheden kan uitoefenen.

Hij wil de juridische discussie niet verder in detail uitspitten. Maar wie het advies van de Raad van State ter hand neemt, zal vaststellen dat de Raad zelf enige voorzichtigheid aan de dag legt. In de voetnoten geeft hij vaak zelf tegenargumenten op de eigen argumentatie aan. Dat was ook in het verleden zo, toen in de adviezen herhaaldelijk viel te lezen dat de Raad van State eigenlijk geen standpunt wenste in te

nemen. De minister zou het erg onverstandig vinden om op basis van een telkens opnieuw weerlegde argumentatie geen enkel initiatief met betrekking tot de Hogere Zeevaartschool te nemen. De Vlaamse overheid is in dit geval duidelijk bevoegd, zegt ook de Raad van State. De minister stelt voor om die bevoegdheid dan ook uit te oefenen.

Dat alles belet niet dat het wenselijk is om een samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap te sluiten, al was het maar om de huidige toestand te verankeren en ten aanzien van de Franse Gemeenschap enige zekerheid te creëren over het zeevaartonderwijs. De Vlaamse Regering heeft daartoe alvast een ontwerptekst aangenomen, die de basis vormt voor onderhandelingen. Maar aangezien daartoe in het verleden ook al verschillende initiatieven werden genomen die telkens zonder resultaat zijn gebleven, wil de minister liever niet wachten op het eventuele wetslagen daarvan.

1.5. Besluit

Concluderend wijst de minister op het feit dat alle betrokken onderwijsactoren de voorliggende ontwerpen van decreet en bijzonder decreet onderschrijven. Dat is in de eerste plaats het bestuur van de Hogere Zeevaartschool zelf, dat nauw betrokken is geweest bij de opmaak van de teksten. Maar dat geldt ook voor de personeelsleden. De onderhandelingen met de sociale partners in het Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs zijn probleemloos verlopen en met een eenparig akkoord afgerond. Ook de studenten van de Hogere Zeevaartschool zagen geen knelpunten. Ten slotte steunen ook de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) de verzelfstandiging van de Hogere Zeevaartschool.

De minister hoopt dan ook ten stelligste dat het decreetgevend proces rond de Hogere Zeevaartschool – dat een lange voorgeschiedenis kent – binnen afzienbare tijd mag resulteren in transparante decreetgeving in de lijn van deze met betrekking tot de andere Vlaamse autonome hogescholen.

2. Algemene bespreking

Op voorstel van de *voorzitter* worden het ontwerp van decreet en het ontwerp van bijzonder decreet samen besproken. De commissieleden zijn het hiermee unaniem eens.

De heer *Robert Voorhamme* is uitermate tevreden dat beide ontwerpen worden besproken en kortelings in de plenaire vergadering gestemd. De opmaak ervan is immers een lang proces geweest. Ze kunnen

op een groot draagvlak steunen. Het gaat om een zeer specifieke en kleine instelling met een unieke opleiding. Het is de enige opleiding in België en daardoor als grote uitzondering een tweetalige opleiding. Het gaat om een zeer internationaal gerichte opleiding: zeker de laatste jaren zijn er veel buitenlandse studenten bijgekomen.

Deze specifieke opleiding vereist ook een specifieke financiering wegens de dure uitrusting, gelet op het totaal aantal studenten. Daarom is er een eigen decretale regeling nodig die zoveel mogelijk principes heeft overgenomen van het bijzonder decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse Autonome Hogescholen.

Om de zeevaartschool verder internationaal uit te bouwen is het nodig om een autonoom statuut te geven aan de instelling zodat zij een dynamischer beleid kan voeren. Verder is de nieuwe regelgeving de basis voor een verdere uitbouw van het hoger onderwijs in de Antwerpse regio. Het lijkt de spreker logisch dat – net zoals voor de andere opleidingen van de hogescholen – de komende jaren een oefening zal gemaakt worden die de relaties tussen de verschillende opleidingen binnen een associatie verder zal verstevigen en waar nodig inkantelen of nieuwe verhoudingen zal vastleggen. Met de voorliggende ontwerpen van decreet en bijzonder decreet is de Hogere Zeevaartschool bijzonder goed gewaagend om aan deze oefening ten volle deel te nemen.

De heer *Ludwig Caluwé* sluit zich volmondig aan bij de tussenkomst van de heer Voorhamme. Men mag terecht fier zijn op de Hogere Zeevaartschool. Zij kent een lange traditie: reeds in de 14de eeuw was er zeevaartonderwijs in Antwerpen. Het studentenaantal stijgt voortdurend en ze levert hoogstaand kwalitatief personeel af. De sector – baggeraars, loodsdiens en koopvaardij – hoopt echter op nog meer studenten. Zij heeft nood aan hoogopgeleid personeel.

Als enige school valt de Hogere Zeevaartschool onder de voogdij van de Vlaamse Gemeenschap. Dat tast haar functioneren enigszins aan. Er zijn dan twee opties: ze onderbrengen bij een andere hogeschool of ze omvormen tot een eigen, zelfstandige hogeschool. Er is volgens de spreker terecht gekozen voor de tweede optie. Dat resulteert in meer slagkracht en tegelijk een volledige inschakeling binnen de AUHA.

Mevrouw *An Michiels* bevestigt namens de Vlaams Belangfractie de volledige instemming met de ontwerpen van decreet en bijzonder decreet. Vermits er intensief overleg is geweest met de instelling, en deze akkoord gaat, ziet de spreker geen reden om zaken in vraag te stellen. Het belang van de Hogere

Zeevaartschool is gekend, zowel nationaal als internationaal. De Vlaams Belangfractie staat achter de gekozen optie voor meer autonomie.

De spreker is het volmondig eens met wat de minister in zijn toelichting heeft gezegd over het samenwerkingsakkoord: de Vlaamse overheid wacht hier niet op om actie te ondernemen. De minister stelde dat de Vlaamse overheid in dit geval duidelijk bevoegd is, aldus de Raad van State en hij stelt voor om die bevoegdheid dan ook uit te oefenen. Mevrouw Michiels vindt dat een houding die ook in andere dossiers gepast is.

De heer *Hans Schoofs* steunt de minister in de zienswijze om niet te wachten op een samenwerkingsakkoord om het ontwerp van decreet goed te keuren. Dat belet volgens de Open Vld-fractie niet dat er nog verder kan onderhandeld worden over een dergelijk samenwerkingsakkoord.

De heer *Kris Van Dijck* stelt dat de NV-A-fractie in de voorbereidingsfase van de ontwerpen van decreet en bijzonder decreet duidelijk heeft getoond dat zij op een dergelijke manier wenst te handelen om zo de Hogere Zeevaartschool alle kansen te geven. Hij onderschrijft daaromtrent wat de voorgaande sprekers reeds hebben gesteld. Het feit dat er anderstalige opleidingen zijn, toont dat de Vlaamse overheid dit geen hinderpaal vindt. Ook in andere dossiers erkent de NV-A-fractie het bestaan van anderstalig onderwijs maar zodanig dat de Vlaamse overheid de verantwoordelijkheid heeft over de ganse breedte van die opleidingen.

De heer *Jef Tavernier* zegt dat de Groen!-fractie niet bij de voorbereiding van de voorliggende ontwerpen van decreet en bijzonder decreet betrokken is geweest. Dat was ook niet noodzakelijk. Zijn fractie zal beide ontwerpen steunen. Hij heeft met genoegen vastgesteld dat beide ontwerpen het voorwerp zijn geweest van onderhandelingen met de vakbonden, dat het protocol eenparig is goedgekeurd en dat het is opgenomen in het dossier.

3. Artikelsgewijze bespreking

Artikelen 1 tot 21

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

De artikelen worden eenparig aangenomen met 12 stemmen.

Artikel 22

Mevrouw *An Michiels* leest in het advies van de Raad van State het voorstel om artikel 23 van het voorontwerp van bijzonder decreet zodanig aan te passen dat er geen twee bijzondere decreten moeten worden geraadpleegd om het juridisch statuut van de Hogere Zeevaartschool te kennen. Waarom is dat niet gebeurd?

De *minister* antwoordt dat artikel 23 van het voorontwerp van bijzonder decreet – artikel 22 in het ontwerp van bijzonder decreet – geen inhoudelijke wijziging inhoudt, dit in tegenstelling tot de andere artikelen die kleine wijzigingen doorvoeren ten opzichte van het bijzonder decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse Autonome Hogescholen. Het gaat enkel om een toevoeging van de Hogere Zeevaartschool in het bijzonder decreet van 13 juli 1994. Daarom is de bepaling behouden.

Het artikel wordt eenparig aangenomen met 12 stemmen.

4. Eindstemming

Het ontwerp van bijzonder decreet tot inrichting van de Vlaamse autonome hogeschool Hogere Zeevaartschool en tot overdracht van de inrichtende macht van het hoger zeevaartonderwijs van de Vlaamse Gemeenschap wordt eenparig aangenomen met 12 stemmen.

5. Reflectietermijn

Conform artikel 56, 3, van het Reglement beslist de commissie unaniem dat er geen reflectietijd en reflectienota's zullen zijn.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Ludwig CALUWE
Anissa TEMSAMANI

Monica
VAN KERREBROECK